

איסטנבול, יוני 2015

כיכר איסתיקלאל, שמונה בבוקר, ריח הדלק הסילוני משדה התעופה עדיין באפי, ריחות של קפה טחון ובצקים טריים משתלטים אט אט על האווירה. ילדה יחפה עם עגיל זהב באוזן אחת בלבד מגישה את היד לבקשת נדבה, בפיה מלמול לא מובן. אני נותן לה מטבע והיא מצמידה את כפות ידיה העדינות זו לזו בהבעת תודה. אני מתיישב בבית הקפה על כיסא הפונה לרחוב ומביט מעבר לחלון בנעשה בחוץ. מתחילה המולת הבוקר, עומס של עוברים ושבים, מרביתם מקומיים, בדרכם לעבודה, חלקם מעונבים מכובדים וחלקם בלבוש מסורתי. פועלים מעשנים סיגריה זולה בפירת הרחוב ואינם מבחינים כלל באלמוני שיוצא מהמלון שממול הקפה, אוחז בידו האחת עיתון מקומי ובידו האחרת סיגר מעשן. הוא מביט שמאלה וימינה ומייד ממחרת לסמטה צדדית. אין איש אחריו כך נדמה, אך זה לא מספיק, אני צריך ללכת אחריו כדי לוודא שאף אחד לא עוקב אחריו. אני משלם במזומן ויוצא אחריו, עוד שני רחובות

6 | עמית אסא

יעבור והנה הוא נכנס לחנות המזכרות הקבועה. חלפתי על פני החנות תוך שאני מסיר את הכובע שעל ראשי לכמה שניות לאות סימן מוסכם בינינו, והמשכתי לעבר המעבר התת קרקעי המוביל לרכבת התחתית. ריח הטחב החליף ריחות של בוקר, חשכה החליפה קרן אור מלטפת, עוד מעט זה יקרה. קניתי את העיתון המקומי וקיפלתי אותו בדיוק באותה הצורה כפי שהוא החזיק בידו וחיכיתי. הוא ירד מולי במדרגות, עצר לרגע ליד המפה הגדולה שליד עמדת הקופאי, החלפנו בחטף עיתונים ועליתי לרכבת. לא משנה כמה פעמים עשיתי זאת בעבר, תמיד הלב דופק כמו רוצה לקפוץ החוצה. אני מתיישב בקרון העמוס, לא מרשה לעצמי להביט לאחור, והרכבת מתחילה לזוז. הוצאתי בזהירות את המעטפה מתוך העיתון המקופל והכנסתי לכיס המכנסיים, פשטתי את הז'קט של החליפה, הסרתי את הכובע מראשי והכנסתי אותם לשקית נייר שהוצאתי מהתיק. עכשיו

הרגשתי שאני אדם אחר. ירדתי בתחנה השנייה והתחלתי ללכת.
רחוב אחד ועוד אחד, מבט מהיר מעבר לפינה ושוב מבט וזהו,
אני בסדר.

מאפה אהוב של בוקר, ממולא בגבינה ותרד, מטפף לי על
הנעל, בגינה ירוקה שבה ספסל בודד, עוד לגימה מכוס חד
פעמית מלאה בתה מהביל ואפתח את המעטפה. זקן עם נרגילה
מביט בי ומניף לי ידו לשלום כאילו מכיר אותי. כן, זהו מוכר
השטיחים שבחודש שעבר עזר לי למצוא את תחנת המוניות
בדרך לשדה התעופה. הנדתי בראשי, הוא מאמין שאני צרפתי
שחי במרסיי ומגיע לפה לרגל עסקיי. במקור, כך סיפרתי לו,
נולדתי בטוניס ולכן בקיאותי בשפה הערבית ובמנהגי האסלאם.
זהות במבחן | 7

"סלאם הוא עליכום," בירכתי, והוא השיב מלמול בטורקית
לא מובנת בין שיניים חסרות. במעטפה דרכון צרפתי, ו-5,000
אירו, זה יספיק לצרכיי עד שאפגוש את יעלה ביעד הבא.
מונית לשדה והנה אני שוב ממתין עם טרולי עמוס בטרמינל
הענק ליד שער 501 בדרכי לסרי לנקה. תחילתו של מסע אל
הבלתי נודע, מתוכנן אך נועד לשינויים, שינויים שיאתגרו את
היכולת החשיבתית-יצירתית ואת יכולותיי הפיזיות, ואני מוכן
לאתגרים האלו כפי שלא הייתי מוכן לדבר בחיים. אני שוקע
בכיסא הקר שממול לגייט כדי שלא אפספס את הבורדינג ונזכר
בתחילת הדרך שלי בארגון, איפה הייתי לפני כמה חודשים
ואיפה אני היום. זה התחיל בתל אביב.

2

תל אביב, קיץ 2010

יום ראשון, רחוב רמברנדט, קומה שלוש, השעה תשע בבוקר,
השמש כבר מכה בעוז והלחות באוויר היא כמו זו שרק תל
אביבים מסוגלים לסבול. בפעם הקודמת שהבטתי בשעון
השעה הייתה שש וברחוב התנגנה לה שוב מנגינת משאית
הזבל בחריקות אופייניות ובצעקות לא מובנות ברוסית, כנראה
מזרזים את הנהג להמשיך לרחוב הבא. התריסים של המרפסת
בדירה השכורה שלי פתוחים לרווחה בניסיון נואש להשיג עוד

רסיס של קרירות מהלילה שעבר. שיער תלתלים זהוב מכסה את הכרית שלי וריח חזק של זיעה ופעילות מינית עולה באפי. בכאב ראש מסחרר אני מנסה לקום, להגיע למטבח, ללגום מעט מים, להפיג את החמרמורת שאחזה בי, נזכר שיצאנו מהמסיבה ביחד אבל לא ממש זוכר את שמה. הטלפון בסלון מצלצל וזה נשמע לי כמו צלצול חזרה ללימודים בהפסקות בבית ספר.

"שלום, מדבר אבנר מחברת ההשמה."

"מי? נראה לי שזו טעות במספר, אדוני..."

זהות במבחן | 9

"לא, לא טעות, אני מדבר עם יואב?"

"כן." איך הוא הגיע למספר הזה? אני חושב לעצמי, במושב אפילו לא יודעים איפה נמצאת הדירה הזו שרק לפני חודש זרקתי בה את מיטלטליי.

"אשמח להיפגש איתך ולהסביר במה מדובר," הוא אומר.

"אולי תן לי רמז?" אני מנסה.

"מדובר בהצעת עבודה, אבל אני מעדיף לדבר איתך פנים אל פנים, מחר בבוקר בשעה עשר בכיכר מילאנו, זה טוב?"

"אה, כן, נראה לי."

"טוב, להתראות."

"רגע..." השיחה התנתקה. איך בדיוק אני אמור לזהות

אותו? איזה קפה בדיוק? לא הספקתי לשאול וגם לא ממש חשבתי באופן רציף ותכליתי במצבי. צליל הניתוק של הטלפון והצפצוף שבא אחרי החרישו את אוזניי, נפלתי שוב על הכרית, מנסה לשכוח את כאב הראש.

"מי זה היה?" היא שואלת.

"קודם תסבירי לי מי את, בבקשה, ואיך הגענו לפה?"

היא חייכה והניחה את ראשה על חזי החשוף, "תמר, נעים מאוד. בעצם, היה מאוד נעים ובלתי נשכח, אז ממש לא אכפת לי שאתה לא זוכר כלום. אני מאחרת לשיעור פילאטיס ומכיוון שאני המאמנת, אז אני חייבת ללכת. נראה אותך שוב?"

"ברור," עניתי ונרדמתי שוב. התעוררתי כעבור כמה שעות,

מנסה להבין מה היה מכל זה חלום ומה מציאות.

"אימא, היי, מה שלומך? אבא לא חזר אליי אתמול בערב כדי לספר אם הצליח בסוף להעמיס את העגלה ולנסוע לרופין לווטרינר, אני מודאג ממה שסיפר איך העגלה המסכנה סבלה מכאבים מהכשת נחש."

"היי, בן שלי, כן, הוא הצליח, וגם הווטרינר הצליח להציל את חייה, אמר שמזל שהגענו מהר. תשמע, מתוק, יש פה המון אוכל משבת ששמתי לך בפריזר, מתי תבוא לבקר?"

"אימא, מתי תפנימי שגדלתי ואני צריך חופש. העיר הגדולה, זה המקום בשבילי בזמן הקרוב, אחזור כשארגיש שמהו חסר לי, מבטיח. אה, כן, תגידי, מישהו אולי חיפש אותי?"

"כן, שכחתי לספר לך, הגיעו לכאן בשבוע שעבר שני עירוני לא מוכרים באוטו לבן, נראו לי עורכי דין או משהו כזה, עצרו בדיוק על השולית של הרפת ודקות ארוכות עמדו וקיללו על הריח שלא הרפה מהם, מצחיק כמה שבני העיר שונים מאיתנו, מפונקים ורכרוכיים כאלה. הם ניגשו אליי בארשת חשיבות והציגו תעודה של חברת משהו... אמרו שמחפשים אותך ולא מצליחים לאתר. נתתי את הטלפון בדירה כי לא ממש רשמתי לי את הכתובת, הם הודו בנימוס ונסעו. אני מקווה שלא הסתבכת במשהו לא כשר."

"לא, אימא, הכול בסדר, נראה לי שזו טעות, בכל מקרה אני נפגש איתם מחר ונראה."

יום שני, כיכר מילאנו, החנית את האופניים ליד הקיוסק של אריה וביקשתי שישים עין, פעם אחרונה שהייתי פה, גנבו לי את הכיסא. אריה סימן באגודל לאישור והמשיך לעשן סיגריה, לוגם מעת לעת מפחית הבירה שבידו. ממש מצאתי מי שישמור

זרות במבחן | 11

לי על האופניים, יגנבו לו קודם את כל החנות ואז אולי הוא יתעורר שקורה משהו. זיגי הכלב קפץ ממקומו וניגש אליי מכשכש בזנבו, כמו תמיד נתתי לו את שאריות הגבינה הצהובה שכל כך אהב ובליתוסף קל נפרדתי ממנו. הלכתי לכיוון רחוב דה האז, מנסה לחפש מישהו שאני לא מכיר, בבית קפה שאני לא

יודע מה שמו. השעה כבר עשר, אוטובוס מצפצף והנהג שואל,
"אתה עולה?"

"מי? אני? לא, לא, אני מחכה לחבר," אמרתי.

כבר כמעט שהתייאשתי כששמעתי מאחוריי קול, "ואב, אל

תביט אליי, פשוט תלך אחריי עכשיו בלי לשאול שאלות."

מה? הוא לא רציני, זה נשמע כמו מתוך סרט משנות

השישים. מי הטיפוס ההזוי הזה? רק בשביל זה אני מוכן לשחק

את המשחק. פונים ברחוב מרים החשמונאית, ועוד מדרגות

ושביל לכיוון רחוב בני דן במורד לכיוון פארק הירקון והנה

הוא עוצר ליד רכב מסחרי כהה שחונה בצד, פותח את הדלת

הצדדית ועומד כאילו ממתין שאכנס. זהו, עד כאן! מה נסגר

איתך בנאדם? חלון הנהג נפתח ומתוך הרכב בקע קול סמכותי,

"תיכנס ונסביר לך בפנים." אוקיי, מאתגר משהו, אם משחקים,

אז עד הסוף. כבר התנסיתי בקרב מגע על מזרן כחול עם

עיניים מכוסות, אז מה יכול להיות מפתיע כאן?

נכנסתי לרכב, התיישבתי על הספסל, והדלת נסגרה. אוויר

קריר ונעים זרם מפתח המיזוג האחורי, חשוך מאוד עד שכמעט

לא רואים דבר. החלונות צבועים בשחור ורק חרך קטן נפתח

מתא הנהג, וראשו של בעל הקול הסמכותי הציץ אליי, "מצטער

על חוסר הנוחות, היינו חייבים לוודא שלא עוקבים אחריך,"

12 | עמית אסא

אמר, ורק אז הציג את עצמו, "נעים מאוד, שמי אבנר ממשרד

ראש הממשלה, אנחנו נוסעים עכשיו למקום שיהיה בו נוח יותר

לדבר."

החלון נסגר, אני מרגיש שנוסעים ימינה, עכשיו שמאלה

ושוב שמאלה, נראה שעצרנו ברמזור וממשיכים ישר. לא, אני

לא ממש מצליח להבין איפה אני. בחילה קשה אוחזת בבטני

ותחושת חוסר אונים מציפה אותי. מה חשבתי לעצמי? תמיד

אמרו שאני הרפתקן אבל הפעם הגזמתי. זהו, הרכב עצר וכיבו

את המנוע, תודה באמת, עוד סיבוב אחד והייתי חווה את ארוחת

הבוקר שלי בפעם השנייה. הדלת נפתחה, לרגע הייתי מסנוור

מהאור הבהק ומייד זיהיתי שאנחנו חונים בחצר מוצלת עם

עצים וגדר ברזנט ירוק סביב. משום מה, על פי קולות הרקע,
אני מאמין שאנחנו נמצאים דווקא באזור תעשייה כלשהו, אבל
אין לי ממש זמן לחשוב על זה.

"בוא, תיכנס בבקשה, שב כאן, תרצה לשתות משהו? קפה?
תה? משהו קר?"

"אולי רק כוס מים קרים, תודה!" זה נראה כמו סלון, אבל
פרט לתמונה של סמל ישראל, הקירות ריקים, ודגל העומד
בגאון בפנינת החדר, שולחן עץ בודד במרכז, כורסה וספה ישנים
כאילו לקוחים מהסרט "אלכס חולה אהבה".

"בבקשה", הוא מגיש לי כוס מים קרים ומניח צלחת עם
ופלות מהשק"ם. "מצטער, אין תקציב לארוחות שחיתות", הוא
מגחך וכאילו מנסה להצחיק. "טוב, עכשיו כבר אפשר לגלות את
מה שלא תוכל לשתף בו אף אחד מרגע זה – ממחר אתה מתחיל
הכשרה של מספר חודשים, למדנו והכרנו אותך היטב מתוך
זהות במבחן | 13

התיק האישי שלך ביחידת 'דובדבן', אנחנו מאמינים שאתה
מתאים לפעילות מבצעית במסגרת שלנו. לסובבים אותך מותר
לך לספר רק שהתחלת לעבוד כשכיר במשרד נדל"ן בצפון
העיר והכול כבר יתבהר בהמשך", אמר.

"רגע אחד, קמתי נסער, יש לי בכלל זכות להביע את דעתי
כאן? אתם חוטפים בן אדם באמצע החיים, מכניסים אותו לרכב
חשוך ומסיעים אותו לדירה מעופשת, מה זה כאן, רוסיה? אני
אתבע אתכם על כל זה!"

"אוקיי, בסדר, תחזור לחייך הזוהרים, לבילויים חסרי התוכן
ולחיפוש אחר עבודה כמוזג בברים מדרגה ז', היה נעים להכיר
ולהתראות", אמר, ואז הוסיף, "אה, אם בכל זאת יש בכך מעט
רצון לתרום למדינה שלך ולעשות משהו משמעותי באמת, אז
מחר בעשר ניפגש שוב בכיכר מילאנו."